

Recenzja

WU PEN-CHENG (red). 2000. **Bryoflora of Hengduan Mts. (southwest China)**. xviii + 724 str., 279 ryc. Opr., format 19,4 × 26,7 cm. The Series of the Scientific Expedition to Quinghau-Xizang Plateau, Science Press, Beijing. Cena: 120 RENMINBI (75 USD). ISBN 7-03-007463-7.

Góry Sino-Tybetańskie, zwane inaczej Górami Chińsko-Tybetańskimi lub Hengduan-szan, są ogromnym pasmem górskim o wielkości porównywalnej z naszymi Karpatami, lecz znacznie od nich wyższymi, gdyż ich najwyższy szczyt Kungka-szan ma wysokość 7590 m n.p.m. Położone są one w prowincjach Syczuan i Jünnan w południowo-zachodnich Chinach, na wschodnim skraju Wyżyny Tybetańskiej i obejmują szereg pasm zbudowanych ze skał metamorficznych i granitów, rozdzielonych głębokimi dolinami rzek Jangcy, Saluin i Mekong. W latach 1973–1980 pod auspicjami Chińskiej Akademii Nauk był realizowany szeroko zakrojony projekt badawczy stawiający sobie za cel wszechstronne poznanie środowiska przyrodniczego Wyżyny Tybetańskiej i jej obrzeży. Wzięło w nim udział ponad 300 badaczy, a wyniki badań mają być przedstawione w 39 tomach i 48 monografiach. Nie wiadomo ile ich się do tej pory ukazało, gdyż nie ma o tym wzmianki w anglojęzycznym wstępie do omawianej tu książki, ale jest to na pewno drugi już tom poświęcony mszakom. Pierwszym była opublikowana w 1985 r. Flora mszaków Tybetu^{*}, podczas gdy niniejszy tom jest Florą mszaków Gór Sino-Tybetańskich.

W przygotowaniu omawianego tomu wzięło udział 20 badaczy. Flora ta jest opracowana dokładnie według schematu przyjętego we Florze mszaków Tybetu, chociaż w celu oszczędności miejsca zrezygnowano z opisów gatunków. Nie ma to większego znaczenia dla czytelników spoza Chin, natomiast dużego znaczenia nabierają dobre ryciny kreskowe każdego gatunku. Rozmieszczenie wielu rzadkich gatunków przedstawione jest na mapach punktowych.

Brioflora Gór Sino-Tybetańskich jest bogatsza niż flora mszaków Tybetu, co jest wynikiem bardziej urozmaiconej budowy geologicznej tych gór i subtropikalnego klimatu, który decyduje o rozwoju bogatych florystycznie lasów. Stwierdzono tu w sumie 655 gatunków mchów należących do 232 rodzajów i 50 rodzin, 230 wątrobowców z 83 rodzajów i 35 rodzin oraz 5 jednogatunkowych rodzajów glewików. Realna liczba gatunków tego obszaru jest na pewno inna, gdyż w wielu wypadkach autorzy prezentują bardzo przestarzałe ujęcia taksonomiczne, np. *Barbula subrivicola* Chen jest identyczna z *B. nigrescens* Mitt., *Bryoerythrophyllum tenerrimum* (Broth.) Chen jest tożsame z *Bellibarbula recurva* (Griff.) Zand., a *Bryoerythrophyllum pergemascens* (Broth.) Chen i *Leptodontium warnstorffii* Fleisch. są konspicyjne z *Leptodontium flexifolium* (Dicks.) Hampe. Najlepszą miarą zapóźnienia taksonomicznego w tym tomie jest traktowanie rodzaju *Takakia* Hatt. & Inoue jako wątrobowca, podczas gdy już w 1990 r. opisano sporogony u *T. lepidozoides* Hatt. & Inoue, dzięki czemu udowodniono bezspornie, że rodzaj ten jest prymitywnym mchem, nie zaś wątrobowcem jak powszechnie dotąd uważano.

Pomimo rozmaitych uchybień natury taksonomicznej, omawiana Flora jest na pewno wartościowym przyczynkiem dla azjatyckiej briologii. Badacze nie znający języka chińskiego powinni być usatysfakcjonowani dobrą ikonografią wielu gatunków, zwłaszcza wschodnioazjatyckich, zaś badacze zajmujący się briogeografią znajdą tu dane o występowaniu w tej części Chin wielu rzadkich gatunków, a trzeba pamiętać, że do tej pory obszar ten należał do słabo zbadanych pod względem briologicznym. – RYSZARD OCHYRA, ul. Gołaśka 15/25, PL-30-619 Kraków, Polska.

^{*} Patrz recenzja R. Ochryra, *Wiadomości Botaniczne* 33(3): 121 (1989).